

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: Udrag fra Et liv genoplevet i erindringen, Bind I 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "Et liv genoplevet i erindringen", i Heiberg, Johanne Luise: *Et liv genoplevet i erindringen*, udg. af Niels Birger Wamberg , Gyldendal, 1973-74., s. 387. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibfr01-shoot-idm139849787555776.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Et liv genoplevet i erindringen

[På dette tidspunkt iværksattes den foranstaltning, som jeg mener har haft en ubodelig skade på personalets moralske væsen, nemlig for hver aften, de spillede - uafhængigt af den årlige gage; et middel, udfundet for at få de dovne og af kunsten uberørte personer til at anstrenge sig og ikke lægge hindringer i vejen for forestillingerne. Da denne beslutning kom til min kundskab, blev jeg usigelig bedrøvet. Jeg forudså, at meget, der ikke var godt, nu ville komme til udbrud i de pirrelige, egoistiske gemytter. De fleste var henrykte over denne bestemmelse, fordi den forbedrede deres kår. Jeg stred dagligt i samtaler med dem herom og forudsagde dem alt, hvad dette ville give anledning til; hvorledes det kunstneriske mer og mer ville blive trængt tilbage, og penge-begærligheden mer og mer trænge frem. De dovne ville vel ved denne bestemmelse blive flittige, men de flittige ville blive trængt tilbage ved de dovnens lidenskab for at forøge deres indtægter på *kunstens bekostning*. Det gik, som jeg havde spået, og det i en udstrækning, som overgik min fantasi. Man ville nu spille roller, enten de passede for evnerne eller ikke. Man så i enhver kunstbroder en, der stod i vejen for ens erhverv, og mange af disse pengebegærlige syntes at fortvivle over, at det ikke lod sig gøre at udføre komedier med én person, for at han da kunne få *den hele feu*. Blev et nyt stykke sat i værk, da blev alle de forbitrede, hvem ingen rolle var tildelt, og anså sig som forurettede i højeste grad. I begyndelsen skjulte man dog endnu noget denne vrede; men lidt efter lidt talte man frejdigt ud, at man kun spillede for pengene; ja, så forvirrede var deres anskuelser om æresfølelse, at de anså det for en skam at sige: »Jeg ønsker at spille denne rolle, 388 fordi den interesserer mig i kunstnerisk henseende« men derimod ikke anså det for en skam rent ud at udtale: »Jeg vil spille den for pengene, resten er mig ligegyldigt.« Dette var i grunden ikke ganske ment, men som sagt den første grund anså de for nedværdigende, den anden ikke. For nu at sikre sig et repertoire i sæsonen, sørgede man for at give en række sommerforestillinger i ferietiden, som man da på en måde tvang direktionen til at optage i repertoiret, og denne var svag nok til at lade sig tvinge dertil. Derved fik skuespillerne hvert år en magt over sæsonens repertoire. Disse private sommerforestillinger slugte derfor de fleste skuespilleres interesse, thi dels delte de her den hele aftens indtægt, og dels sikrede de sig en virksomhed i sæsonen og med denne den meget attråede feu. Fra det øjeblik af, at den blev indført, er det derfor min faste overbevisning, at en slet ånd indfandt sig i personalet. Jeg nægter ikke, at det er et ypperligt middel for direktionen til at sætte repertoiret i en livlig gang; men skal dette middel anvendes, da er det mer end nogensinde nødvendigt, at der står mænd i spidsen, selvstændige mænd, med faste æstetiske principper, der ikke lader sig røkke af denne eller hin skuespillers egoistiske råd.]